

הבמה

האוצר

טרג'יפרס בשלש מערכות

עפ"י שלום עליכם מאת י. ד. ברקוביץ

ההצגה: א. ד. דיקי

הצייר: א. אל-חנני

המוסיקה: ש. רזובסקי

המפקח על הבמה: י. רובינשטיין

בנין התפאורות: ד. שגדר תאורה: י. קופרמן

הצגת הבכורה 29.11.1928

דפוס קואופ' הפועל הצעיר בע"מ, ת"א המחיר 20 מא"י

המשתתפים:

- לוי מוזגובוייר ב. צ'ארינסקי
 בת-שבע, אשתו א. גובינסקא
 אסתר, בתם פ. ליוביץ
 בְּנֵי קָן, בני אחותה של בת-שבע א. ורשבד
 זלדה, משרתת בבית מוזגובוייר ת. רובינס }
 נ. שיין }
 אידל חלפן י. ברטונוב
 איציק, בנו ח. הנדלר
 ניסי אב-הרחמים ב. כ"חיים
 פייגה-לאה, אשתו א. מסקין
 לייזר-וולף קצב ש. פינקל
 שמעון-אלי שמע-קולנו ר. פלצ'קין
 אפרים לקירדה א. ברץ
 אלקה הזהבית, אשה אלמנה ת. יודלביץ
 הולובישקא, שוטר, יהודי מומר מ. גנסין
 שלום שדכן ש. ברוק
 אבֶרְמַלִי מלמד מ. בנימיני
 אריה איש-הקברות צ. פרידלנד

מסכות

מ ע ר כ ה א'. בעירה נדחת שבתחום-המושב, באחד מימות החול, יושבים יהודים אנשי-השוק, מפקקים ומחכים לפדיון, — ואיננו בעלי-מלאכה בלי עבודה, חנויות בלי קונים. מדברים בינתיים על נסים ונפלאות. ותוך כדי חוזרים על אגדת-המסורת של העירה: בבית-הקברות העתיק קבור „אוצר“ כביכול, שנקבר ע"י נפוליאון בעברו את העירה עם צבאותיו — ואין איש יודע מקומו...

לוי מוזגובוייר, מכובד הקהל והמיוחס — כתב-היוחסין שלו מגיע עד לר' לוי „פרנס“ — נושא את אגדת העירה בלבו. הוא קבלה בירושה מאבות-אבותיו. בחלום ובהקיץ הוא רואה רמזים על מקום האוצר שבבית-הקברות.

אשה עניה עוברת את השוק בשובה מבקור אצל קבר-אבות. היא קונה כוס קנס לרענן את נפשה ומשבאה לשלם — נמצא שאבדה את צרורה ובו גם דינר-זהב מימי נפוליאון. בטוחה היא שהדינר אבד לה בבית-הקברות.

לוי מוזגובוייר מודיע את דבר הגזירה של המלכות: להעביר מסלת-ברזל דרך העירה ולחפור בבית-הקברות. הוא מעמיד את הקהל על ה„אסון“ המתחולל ועל הסכנה הגדולה: „האוצר“ עתיד להתגלות ע"י המלכות וגם לעבור לידה. הוא מזרו את כולם לבא ולחפור עוד הלילה בבית-הקברות ולחפש את „האוצר“. הדבר נודע בכל העירה, ולתוך המהומה נמשך גם השוטר המומר הולבישקא. התובע גם הוא את חלקו „אוצר“, ולא — יגלה את מזמת הקהל לשלטונות...

בה בשעה באה אסתר-קה, בת מוזגובוייר, ובידה מכתב מבן דוד באמריקה, המודיע שהוא נכון לבא ולבקר את משפחתו בעירה. מתוך קריאה פומבית במכתב מתגלים לקהל רמזים בולטים שאף בואו של אורח זה מאמריקה אינו אלא לשם „האוצר“...

בתוך מהומת האספה בשוק בא אברמלי מלמד, ואתו תלמידו איציק, בנו של אידל חלפן, שבשחקו עם חבריו בין הקברים מצא דינר זהב מימי נפוליאון. ענין „האוצר“ נעשה „ברור“ עוד יותר לאנשי-המקום... וסוחבים את הילד לבית-הקברות, שיגלה את מקום

האוצר, אך אביו החלפן מתנגד לכך ברצותו לזכות הוא לבדו באוצר שגלה בנו.

הסכסוך פרץ, אך בני־המקום מוצאים פשרה: לחתן את שני היריבים, את בתו של מוזגובוייר עם החלפן האלמן, כדי להשיג את הסכמת שניהם לחפירה. שלום שדכן נמצא במקום ומבצע את קבלת־הקנין בין החתן והכלה, בפני עם ועדה.

מ ע ר כ ה ב'. בינתים בא לעירה בן־הדוד מאמריקה בני בן, והכל בטוחים שכוונתו להעביר בסוד את „האוצר“ לאמריקה. ראשי־הקהל ובהם גם אידל חלפן באים אצלו כדי לחקור ולהציל דבר מפיו...

האשה העניה אלקה האלמנה, נודע לה כי דינר הזהב נמצא אצל בן החלפן המשתדך לבת מוזגובוייר והם „יד אחת“ על חשבון הדינר שלה והיא באה לביתו כדי לתבוע את „האוצר“ שלה — אך הכל חושבים אותה למטרפת...

אסתר'ל נושאת חן לפני בני האורח מאמריקה, והוא מחליט להפיר את דבר השדוך ולקחתה לו לאשה. הוא מבקש תחבולות להתיר את סבך „האוצר“, שנכנסו בו כל בני־העירה ולפקוח את עיניהם על הבדיה שבאגדת־המסורת. הוא מתקשר לשם כך עם הולובישקא השוטר המומר, ומשחדו שיבוא בליל־החפירות לבית־הקברות וידבר מתוך קברי־המתים החשובים את הדברים אשר בני ישים בפיו: בשם הרב המת ובשם ר' לוי פרנס אבי־אביו של מוזגובוייר, יצוה להפיר את השדוך עם החלפן, להשיב לאלקה את הדינר, לשדך את חלפן האלמן עם אלקה האלמנה ואת אסתר'קה עם בני האמריקני, ובזכות אלה ימצאו את האוצר...

מ ע ר כ ה ג'. בלילה בבית־הקברות בומן החפירות שומעים את קולות המתים מקבריהם — והכל הולכים לקיים את מצותם. עם עלות־השחר בא כל אחד לקבל את חלקו מן „האוצר“ — ובני מגלה להם את המזמה שלו ופוקח עיניהם על בדית האגדה.

10. 3. 10

הארכיון הישראלי לתאטרון